

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoría

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

V. Quid de simulacris & de Christo Licinius dixerit, dum in luco sacrificaret.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

ἐπιλαχόν ἄρματα. τῆς μὲν οὖν στρατιωτικῆς
ἐπιπέσειας τὴν σωτηρίαν ᾧδρασκόντων ἐποιεῖτο.
ἔπειτα ὅτε αὐτὰ πᾶσα φάλαγγες ἔζετο καὶ
ἰππικὸν τάγματος ἤγειτο δ' ἐπὶ πάντων, τὰ
τῆς ἐπὶ τὸν Θεὸν ἀγαθῆς ἐλπίδος, διὰ τῆς
προεχθέντος σημείων, σύμβολα.

A absq; ulla dilatione salutarem dextram
porrigere decrevit. Et militarium qui-
dem copiarum atque armorum ingen-
tem apparatus coëgit. Jamque aderant
universa tam equitum quam peditum
agmina in unum congregata. Cunctis
verò præibat insignia fiduciæ in Deum;
signum videlicet illud quod supra me-
moravimus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ.

CAPUT IV.

Ὅτι Κωνσταντῖνος μὴ παρῆκεν ἑξῆς μετ' ἐνχοῦν Λικίνιον
δὲ μὴ μαντεῶν εἰς πόλεμον.

Quod Constantinus cum precibus, Licinius verò
cum vaticiniis se ad bellum parabat.

Εὐχῶν δ' εἰποτε καὶ κατὰ δειδῶ καλῶς
ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν, τῆς τῆ Θεῶ ἱερέας ἐπή-
γετο, σωεῖναι τ' αὐτὰ καὶ παρεῖναι διαπαλῶς,
ὡσπερ τῆς ψυχῆς ἀθάνατος Φύλακας τέτῳς
δὲ ἐν ἡμέρῳ. ἐνθεν εἰκότως ὁ τὴν τυραννίδα
προβέβλημεν, πυθόμενος Κωνσταντῖνον, τὰς
καὶ ἐχθρῶν νίκας μὴ δ' ἄλλως ἢ τῆ Θεῶ συμ-
πραποιῶν ποιεῖσθαι. σωεῖναι τ' αὐτὰ καὶ
παρεῖναι διαπαλῶς τῆς εἰρημένως. καὶ τό γε
τῆ ζωτηρίαν πάθος σύμβολον αὐτῶ τε καὶ τῆ
παισι καὶ ἡγήσασθαι στρατῶ ταυτά μὲν γέ-
νηται ἄξια ὑπελάμβανεν, ἅμα χυδαίων
αὐτὸν καὶ βλασφημίας διασύρων λόγοις. αὐ-
τὸς τε θεοπροπίων καὶ μάντις Αἰγυπτίων, Φαρ-
μακείων καὶ γόητας, ἄστυας τε καὶ προφήτας ὧν
ἤγειτο θεῶν, ἀειδαυτὸν ἐποιεῖ κάπειτα θυ-
σιαι ἕως δὲ ἐν ὧσιν Θεῶς μελλοσόμενος, δι-
κράτα ὅπη αὐτὰ τὰ τ' ἐκβάσεως τῆ πολέμου
χρηστικῶν. οἱ δ' ἀδελφίως ἐχθρῶν νικητὴν ἐσε-
δῶ καὶ τῆ πολέμου κρατῶν συμφώνως εἶπον.
μακρῶς ἐπὶ τῶν καλλιπερίαις τῶν ἀπανταχῶ
χρηστικῶν τῆτο προῖχομένων ὄνειροπόλοι δ'
δὲ τῆ τῶν ὀρνίθων πτησεως σημαίνεσθαι αὐ-
τῶ ταύσια πρῶτον. καὶ ἄστυας τὰ ὅμοια
τῆ τῶν ἀπλάτων αἰνίτησιν ἀκίνησιν ἐδήλυν.
ἐπαρθεῖς δὲ ταῖς τῆ τῶν ἀπᾶνηλαῖς ἐπαί-
γελίαις, σὺ πολλὰ θράσει προῖχει ταῖς πα-
ρεμβολαῖς, οἷός τε ἦν ᾧδρατάτων.

B CUmque precationibus, si unquam
antea, sese tunc maxime indigere
intelligeret, Sacerdotes Dei secum du-
xit: eos velut optimos animæ custodes
adesse coram & secum versari debere
existimans. Unde cum tyrannus audisset,
Constantinum non aliter quam di-
vino auxiliante Numine victoriam de
hostibus parare; & eos quos dixi ei per-
petuò adesse unaque versari; salutaris
quoque passionis signum, & ipsum &
universum ejus exercitum antecedere;
hæc utpote impius risu digna esse cense-
bat, Constantinum sublannans & con-
tumeliosus appetens verbis. Ipse verò
divinos & vates Ægyptiorum, venefi-
cos & impostores; sacrificulos denique
ac prophetas falforum quos colebat
Deorum sibi adjunxit. Deinde sacrifi-
ciis placans illos quos existimabat
Deos, sciscitabatur ex illis quemnam
belli exitum esset habiturus. At illi sine
controverfia victorem hostium, & su-
periozem in bello fore responderunt;
cunctis ubique oraculis uno consensu
hæc illi per prolixa & elegantia carmina
promittentibus. Sed & somniorum in-
terpretes per somnia; & auspices per
viscerum motum similia portendi affir-
mabant. Horum itaque fallacibus sol-
licitationibus inflatus, cum ingenti fi-
ducia progressus est ad castra, seque ad
pugnam ineundam instruxit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε.

CAPUT V.

Ὅσα Λικίνιος ἐν τῆ ἀλαίᾳ θυῶν, εἶπε περὶ τῶ εἰδῶλων
καὶ τῶ Χριστοῦ.

Quid de simulacris & de Christo Licinius dixit,
vix, dum in loco sacrificaret.

Μελλῶν δ' ἐγεῖτο πολέμου καταρχῆν, τῶν
ἀμφοῖν αὐτὸν ὑπαασιῶν, τῶν τε τελ-
μημένων φίλων τῆς ἐκείνου, εἰς τινὰ τῶν αὐ-
τοῖς νενομισμένων ἱερῶν συνεκάλε. ἄλλος δ'

CUm verò bellum jam orturus esset,
ex Protectoribus & honoratioribus
amicis lectissimos quosq; in quendam
locum qui ab ipsis sacer habebatur, coë-
git. Lucus hic erat irriguus & opacus,

in quo plurimæ statuæ eorum quos ille Deos putabat, sculptæ ex lapide visebantur. His cum cereos accendisset & solemnî ritu sacrificasset, hujusmodi verba habuisse dicitur: Viri amici & commilitones; hi quidem quos colimus & quos ab ultimis usque majoribus colendos accepimus, Dii sunt patrum. Ille vero qui adversarum nobis partium copias ducit, moribus institutisque maiorum violatis, ad impiam nullos credentium Deos opinionem descivit; peregrinum quemdam nescio unde quaesitum temerè amplectens Deû. Quinetiam turpissimo eius signo exercitum suum dehonestat. Eoq; confusus, non tam adversus nos quàm adversus ipsos quos violavit Deos, armatus procedit. Præfens igitur dies manifestè arguet, uter nostrum cæco errore ducatur: & de Diis qui apud nos aut qui ab adversarum partium hominibus coluntur, iudicium feret. Aut enim concessa nobis victoria, Deos nostros verè servatores atque auxiliores esse iure merito declarabit. Aut si Diis nostris qui quàm plurimi sunt, & multitudine nunc utique antecellunt, unus ille nescio unde profectus Constantini Deus superior exstiterit, nemo posthæc in dubium revocet quisnâ colendus sit Deus: sed ad potiorem accedat, eique victoriæ præmium deferat. Ac si quidem peregrininus ille quem nunc ludibrio habemus, victor esse videbitur, nos quoq; illum agnoscere & colere oportebit: procul abire ac valere posthac iussis iis quibus cereos frustra accendimus. Sin vero nostri superiores exstiterint, quod quidem nemini dubium esse potest: post partam hoc loco victoriam impiis Deorum contemptoribus bellum inferre aggrediemur. Et Licinius quidem ante exordium pugnae, ad circumstantes hujusmodi verba fecit: Nobis verò qui hæc scribimus, ipsi illi qui orationi ejus interfuerant, non multò post eam retulerunt. Hujusmodi igitur oratione facta, jussit militibus ut prælium inirent.

CAPUT VI.

Spectra in urbibus qua Licinio parebant visa, Constantini militum Licinianos persequentium.

Quæ dum geruntur, spectrum quoddam prorsus mirabile in urbibus tyranni illius dominationi subiectis apparuisse ferunt. Varia enim Constantini militum agmina per meridiem visa, que

Α ἰὼ Ἐπιφύλον καὶ ἀμφιλαφές· παλαιὰ δὲ τῶν γλυφῶν λίθων ἀγαλματῶν ἢ τῶν Θεῶν ἰδού· οἷς κηρὸς ἐξάλας καὶ τὰ σωματῶν δυσάμμος, τοιόνδε λόγον διὰ δὲ ἐπιφύλον ἀνδρῶν φίλοι καὶ σύμμαχοι· πάντες οὖν μὲν οἱ θεοὶ, ἔς ἐκ περὶ τῶν ἀνεκαθεν παρεῖν· Φότες σέβειν, ἡμῶν δὲ ὅ τῆς ἐναντίας καὶ ἐξ ἀρχῶν ἀθάταξως, τὰ πατέρα ἀπονήσας, τὴν ἀθεον εἰλεῖ δόξαν· οὐκ οἶδ' ὅποθεν ξένον τινα πεπλανημένως ἀθεῖν Θεὸν αἰχρῶ τε τὰτα σημεῖον τὸν οἰκόν καὶ ταιχμῶν ἐραλόν ὅ πεποισῶς, ὁμῶνται ἡμᾶς· πολὺ δὲ πρότερον πρὸς αὐτὰς ἔς παρὰ θεῶν, ἀράμεν· τὰ ὄπλα, ὁ δὲ ὅσω πρῶτον ἐλέγξει καιρὸς, τὸν τῆ δόξῃ πεπλανημένον· θεοὶ τοῖς παρ' ἡμῶν καὶ τοῖς ἀπὸ τῆς μερῆς ἡμῶν ἐραλόν, βραβεύων· ἢ γὰρ ἡμᾶς διὰ δειξας νικῆας, δικαιοτάτα τὰς ἡμετέρας Θεῶν· Ἐπιφύλον καὶ βοηθῶν ἀληθεῖς· ὅτι δὲ ἢ ἢ εἰ κρατήσῃ τῶν ἡμετέρων πλείων γὰρ ὅτι καὶ τῶν πλῆθει πλεονεκτῶντων, εἴτις οὐκ οἶδ' ὅποθεν ἄρμημέν· ὁ Κωνσταντῖνος Θεὸν μὴ εἰς λοιπὸν ἐν ἀμφιλόλο ἰδεῖσθαι· ἢ καὶ Θεὸν σέβειν, ἀπερὶ ὡρεῖν ὅ τῶν κρατῶν τῶν τῆ νικῆς πῆναι τὰ βραβεῖα· καὶ εἰ μὲν ὅτι καὶ ἐνὶ γὰρ ἡμῶν· ἡμῶν, κρείττων φανῆσθαι καὶ ἡμᾶς αὐτὸν γινώσκων τε καὶ τιμῶν, μακρὰ χαίρειν ἔτις εἰπῶν οἷς μάττω τὰς κηρῶν· ἐξ ἀπομὲν εἰ δὲ οἱ ἡμέτεροι κρατήσῃ, ὁ δὲ ἐκ ἀμφιβάλλει· καὶ τὴν ἐνταυτοῖς νικῆς ἐπὶ τὸν καὶ τῶν ἀθεῶν πόλεμον ὁμῶνται· ὁ μὲν δὲ τοῖς παρῶσι ταῦτα ἀπερὶ εἰλεῖσθαι ἡμῶν· τοῖς εἰς ταύτῃ κεκλημένοις τὴν γραφὴν τῶν λόγων αὐτήκοοι τῆς τῶν μικρῶν ὕστερον μετ' εἰδῶσαν γράσεως· ἔδῃ τοῖς τε δειξῶν λόγους, ἢ γὰρ εἰδῶ τὸ συμβολῆς παρῶν τὰ στρατιωτικὰ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

Φαντασία κατὰ τὰς ἐσοτὶς πόλεις, ἢ τῶν Κωνσταντῖνος στρατευμάτων διειξῶντων.

Τούτων δὲ πραττομένων, φάσμα τιδὸν κρείττων ἀμφὶ τὰς ὑπὸ τῶν τῶν πόλεις ὄφθαι φασὶν ὀπλιτῶν γὰρ τῶν τῶν Κωνσταντῖνον ὄραν εἰδῶκεν διάφορα τῶν